

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการและอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญของการวิจัย และขอเสนอตามลำดับดังนี้ คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์วิวัฒนาการของการพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย และพัฒนาการการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในช่วง พ.ศ.2477 ถึง พ.ศ.2535 (2) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย และ (3) นำเสนอทางเลือกในอนาคตของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยวิธีการศึกษา 3 ลักษณะที่ต่อเนื่องกันไปเป็น 3 ระยะ คือ เริ่มต้นระยะที่ 1 ด้วยการศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์ จากข้อมูลประวัติศาสตร์ มุขปาฐะ เอกสารขั้นต้นและเอกสารชั้นรอง แล้วตามด้วยการศึกษาปัจจุบันเป็นระยะที่ 2 จากข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และจบด้วยการศึกษาอนาคต ในระยะที่ 3 โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม

แนวคิดของวิธีการวิจัยดังกล่าว ต้องการศึกษาระวัติศาสตร์เพื่อขุดค้นหาความจริงให้ เกิดความเข้าใจในรากเหง้าและวิวัฒนาการ แล้วทำความเข้าใจกับสภาพปัจจุบันและปัญหา เพื่อ จะช่วยทำให้การมองภาพในอนาคตเป็นไปอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

กระบวนการในการวิจัยเป็นไปตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิจัยเชิงประวัติศาสตร์ โดยศึกษาจากเอกสารเริ่มต้นเอกสารชั้นรอง และประวัติศาสตร์บอกเล่า
2. วิจัยเชิงบรรยาย โดยศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์
3. จัดการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีทั้งหมด 10 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มบุคคลภายในวิทยาลัยนาฏศิลป์จำนวน 5 กลุ่ม และกลุ่มบุคคลภายนอกวิทยาลัยนาฏศิลป์จำนวน 5 กลุ่ม รวมผู้สนทนาทั้งสิ้น 89 คน
4. นำเสนอทางเลือกที่ได้จากการวิจัยต่อที่ประชุมผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้
5. นำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงข้อค้นพบของการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7.1 สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง อนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. วิวัฒนาการของการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย และพัฒนาการในการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในช่วง พ.ศ. 2477-2535
2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของวิทยาลัยนาฏศิลป์
3. ทางเลือกในอนาคตของวิทยาลัยนาฏศิลป์
4. อนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์

7.1.1 วิวัฒนาการของการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย และพัฒนาการในการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในช่วง พ.ศ.2477-2535

ผลการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ สรุปได้ว่าในช่วง พ.ศ.2477 ถึง พ.ศ.2535 นั้น ควรแบ่งออกเป็น 3 ช่วงหรือ 3 ยุค คือ ช่วงแรก ตั้งแต่ พ.ศ.2477 ถึง พ.ศ.2485 ช่วงที่สอง ตั้งแต่ พ.ศ.2486 ถึง พ.ศ.2514 และช่วงที่สาม ตั้งแต่ พ.ศ.2515 ถึง พ.ศ.2535 แต่ละช่วงมีเป้าหมาย กระบวนการ และผลผลิตของการจัดการศึกษา ดังนี้

ช่วงแรก ตั้งแต่ พ.ศ.2477-2485 สมควรเรียกว่าเป็นยุค "ปลุกใจให้รักชาติ" ในช่วงนี้ เป้าหมายหลัก คือ (1) เพื่อผดุงรักษาศิลปะของชาติทางนาฏศาสตร์และดุริยางคศาสตร์ อีกทั้งดัดแปลง ปรับปรุงการละครไทยให้ต้องตามสมัยนิยม นอกจากนี้ (2) เพื่อให้ผู้แสดงละครและดนตรีไทย ได้รับการศึกษาทางภาษาศาสตร์ และความรู้ทั่วไปสำหรับการแสดงละครเป็นเครื่องช่วยบำรุงการศึกษาและศิลปกรรมของประชาชน กับช่วยสนับสนุนรัฐธรรมนูญด้วย ตลอดจน (3) เพื่อช่วยให้ผู้ทรงความรู้ทางนาฏศาสตร์และดุริยางคศาสตร์ของไทยได้มีโอกาส รวมทั้งได้รับการยกย่องเชิดชูตั้งนานาอารยประเทศ ทั้งนี้เพื่อมุ่งผลิตศิลปิน

กระบวนการจัดการศึกษา ช่วงแรกได้มีการร่างหลักสูตรถึง 3 ระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา (ปริญญาตรี) แต่ได้รับอนุมัติให้จัดการศึกษาเพียงระดับประถมจนถึงมัธยมปีที่ 8 โดยใช้บริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนในระยะแรก ต่อมาในปีพ.ศ. 2481 ได้มีอาคารเรียนหลังแรกในบริเวณพระบรมราชวัง (วังหน้า) การบริหารงานต่าง ๆ ในช่วงนี้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลโดยตรงจากอธิบดีกรมศิลปากร โดยมีอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนเป็นผู้ประสานงาน บุคลากรที่สอนวิชาสามัญมาจากโรงเรียนเบญจมราชาลัยเป็นส่วนใหญ่ บุคลากรที่สอนด้านนาฏศิลป์และดนตรีได้รับโอนมาจากข้าราชการของกองมหรสพ กระทรวงวัง มีการรับนักเรียนเข้าศึกษาในทุกๆระดับชั้น จัดการเรียนการสอนทั้งวิชาสามัญ วิชานาฏศิลป์และดนตรี ด้านวิชาสามัญเน้นวิชาประวัติศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ รวมทั้งความรู้ทั่วไป ด้านวิชานาฏศิลป์และดนตรี มีทั้งการสืบทอดศิลปราชสำนักและศิลปะที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ ส่วนกิจกรรมการแสดงได้จัดทำบทร้องขึ้นใหม่เพื่อปลุกใจประชาชนให้

รักษาติ ละครเรื่องเสียดสุพรรณ เป็นที่นิยมแพร่หลายและสามารถนำรายได้จากการแสดงมาใช้สนับสนุนการศึกษาและสร้างโรงละครอนศิลป์การด้วย

ผลผลิต ในช่วงแรกนี้ พบว่า ด้านการแสดงในยุคนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากโดยการวางแผนของผู้บริหารระดับกรม ซึ่งใช้การแสดงละครปลุกใจสำหรับแสดงให้ประชาชนชมภายในประเทศ แต่ใช้การแสดงแบบศิลปะราชสำนักสำหรับเผยแพร่ในต่างประเทศ ผู้ที่จบการศึกษาในยุคนี้ ได้เข้ารับราชการเป็นศิลปินและครูในกรมศิลปากร ในกรมอื่น ๆ ของกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) ได้รับราชการเป็นข้าราชการครู เช่นเดียวกัน

ช่วงที่สอง ตั้งแต่ พ.ศ.2486-2514 สมควรเรียกว่ายุค "ฟื้นฟูศิลปราชสำนัก" ในช่วงนี้ พบว่า มีเป้าหมายหลักเช่นเดียวกับในช่วงแรก แต่ได้เน้นให้โรงเรียนนาฏศิลป์เป็นสถานศึกษาของทางราชการ เปลี่ยนเป้าหมายจากการผลิตศิลปินเป็นการผลิตครู และได้ฟื้นฟูศิลปราชสำนัก โดยพัฒนาวิธีการจัดการแสดงให้ทันสมัยจนได้รับความนิยมแพร่หลาย เป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งทางด้านการแสดงและการจัดการศึกษา

กระบวนการจัดการศึกษาในช่วงที่สอง พบว่า ได้มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตร โดยจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น (มัธยมปีที่ 1) ถึงระดับนาฏศิลป์ขั้นสูง (เทียบเท่า ปมช.) ขยายอาคารสถานที่ไปยังบริเวณโดยรอบของบวรสถานสุทธาวาส (โบสถ์พระแก้ว วังหน้า) การบริหารงานต่าง ๆ ในช่วงนี้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของอธิบดีกรมศิลปากร โดยมีหัวหน้ากองการสังคีต และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนนาฏศิลป์เป็นผู้ประสานงาน บุคลากรที่สอนวิชาสามัญมาจากการสอบบรรจุข้าราชการครูโดยกรมศิลปากร และการโอนย้ายข้าราชการครูจากหน่วยราชการอื่น บุคลากรที่สอนนาฏศิลป์และดนตรีสืบทอดจากช่วงแรก และรับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญจากวังเจ้านายต่าง ๆ เพิ่ม การรับนักเรียนเริ่มมีการสอบคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนในระดับนาฏศิลป์ขั้นต้นปีที่ 1 โดยรับจากผู้สำเร็จการศึกษาชั้นประถมปีที่ 4 จัดการเรียนการสอนด้านวิชาสามัญ โดยเพิ่มรายวิชาชีวศู วิชาการศึกษา และวิชาจิตวิทยา มีการจัดส่งนักเรียนในระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 3 และชั้นสูงปีที่ 2 ไปฝึกสอนวิชาสามัญ วิชานาฏศิลป์และดนตรีตามโรงเรียนต่าง ๆ รวมทั้งมีการเขียนศิลปนิพนธ์ในหลักสูตรดังกล่าวด้วย สำหรับด้านนาฏศิลป์และดนตรี ได้มีการสอนโดยใช้องค์รวมของการแสดงเป็นปัจจัยนำในการเรียนรู้ กล่าวคือ ใช้การฝึกซ้อมและการ

แสดงเป็นเครื่องมือในการสอนภาคปฏิบัติ และสร้างประสบการณ์ด้านการจัดการแสดงให้แก่ครูและนักเรียน ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในหลักสูตร ด้านงบประมาณได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเพิ่มมากขึ้น และมีโรงละครแห่งชาติเป็นสถานที่สำหรับจัดการแสดงที่ได้มาตรฐาน

สำหรับผลผลิตในช่วงที่สอง พบว่า ผลผลิตด้านการแสดงเป็นยุคฟื้นฟูศิลปปราสาท มีการจัดแสดงให้ประชาชนชมแต่ละเรื่องมากกว่า 50-60 รอบขึ้นไป บางเรื่อง 100 กว่ารอบก็มี ได้รับความนิยมและความชื่นชมเป็นอย่างมาก พร้อมกันนั้นได้มีการจัดการแสดงเผยแพร่ไปยังต่างประเทศมากขึ้น ส่วนผู้ที่จบการศึกษาในยุคนี้ ยังคงรับราชการครูและศิลปินของกรมศิลปากร รวมทั้งการรับราชการครูในกรมอื่น ๆ ด้วย

ช่วงที่สาม ตั้งแต่ พ.ศ. 2515-2535 สมควรเรียกว่ายุค "ขยายการศึกษา สืบสานศิลปะ และบริการสังคม" พบว่า เป้าหมายได้ปรับเปลี่ยนไป กล่าวคือ มีเป้าหมายเพื่อผลิตครู ศิลปิน และบุคลากรผู้ทำหน้าที่อนุรักษ์ พัฒนา ส่งเสริม เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ด้านนาฏศิลป์ และดนตรี รวมทั้งศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์ พัฒนา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและพื้นบ้าน ด้านนาฏศิลป์ และดนตรี อีกทั้งให้บริการทางวิชาการในด้านนี้แก่ชุมชนและสังคม ตลอดจนเพื่อให้วิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นหน่วยจัดการแสดงเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ด้านนาฏศิลป์และดนตรีของกรมศิลปากร ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

กระบวนการจัดการศึกษาในช่วงที่สาม พบว่า โรงเรียนนาฏศิลป์ ได้รับการยกวิทยฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีการปรับหลักสูตร โดยนำหลักสูตรวิชาสามัญของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมาใช้ในการเรียนการสอน แต่ไม่ได้ปรับเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับวิชาด้านนาฏศิลป์และดนตรี ซึ่งยังคงใช้หลักสูตรเช่นเดียวกับช่วงที่สอง ส่วนหลักสูตรระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ยังคงใช้หลักสูตรเดิมเช่นเดียวกับช่วงที่สอง พร้อมกันนี้ได้มีการขยายวิทยาลัยนาฏศิลป์ไปยังส่วนภูมิภาค รวมทั้งสิ้นเป็น 12 แห่งทั่วประเทศ สำหรับวิทยาลัยนาฏศิลป์แห่งแรก (กรุงเทพฯ) ยังคงใช้อาคารสถานที่เดิม เนื่องจากไม่มีบริเวณที่จะขยายออกไปได้ การบริหารต่าง ๆ อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร บุคลากรในระดับผู้บริหาร ได้รับการปรับตำแหน่งจากหัวหน้ากองและอาจารย์ใหญ่ขึ้นเป็นระดับผู้อำนวยการ

บุคลากรที่สอนวิชาสามัญ วิชานาฏศิลป์และดนตรีมาจากการสอบบรรจุข้าราชการครู เช่นเดียวกับช่วงที่สอง แต่มีการพัฒนาบุคลากรและปรับวุฒิการศึกษาสูงขึ้น การรับนักเรียน มีการปรับเปลี่ยนเป็น 2 ระดับ คือ รับนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อระดับนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 1 และรับนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนต่อระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 1 โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกด้วยวิธีสัมภาษณ์ การเรียนการสอนด้านวิชาสามัญในระดับนาฏศิลป์ชั้นต้นและนาฏศิลป์ชั้นกลาง ใช้เนื้อหาวิชาของโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษา ในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย มีการฝึกสอนเฉพาะระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงปีที่ 2 ยกเลิกการฝึกสอนในระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 3 รวมทั้งยกเลิกการเขียนศิลปนิพนธ์ในระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 3 และนาฏศิลป์ชั้นสูงปีที่ 2 ด้วย สำหรับการเรียนนาฏศิลป์และดนตรีใช้เนื้อหาวิชาในหลักสูตรเป็นหลัก ซึ่งแตกต่างจากการเรียนในช่วงที่สอง รวมทั้งการจัดการแสดงเป็นชุดสั้น ๆ เพื่อสนองต่อความต้องการของสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน อย่างไรก็ตาม การขยายวิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนภูมิภาคอย่างรวดเร็วเกินไป ทำให้วิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนภูมิภาคเกิดปัญหาขาดแคลนครูนาฏศิลป์และครูดนตรีเป็นอันมากจนถึงปัจจุบัน

สำหรับผลผลิตในช่วงที่สามนั้นพบว่า ผลผลิตด้านการแสดงเป็นยุศบริการสังคม โดยจัดการแสดงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในรูปแบบของศิลปราชสำนักและศิลปะพื้นบ้าน เป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้ที่จบการศึกษาในยุคนี้นี้ มีทั้งรับราชการ ทำงานภาคเอกชน และศึกษาต่อระดับปริญญาในสถาบันอื่น

7.1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา

จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในปัจจุบัน โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ระบบอันประกอบด้วย เป้าหมาย กระบวนการ และผลผลิต แล้วสังเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สรุปได้ดังนี้

7.1.2.1 ปัญหาคุณภาพของผลผลิตจากการจัดการศึกษาดนตรี มีสาเหตุมาจากเป้าหมายการจัดการศึกษาไม่ชัดเจน และการนำโครงสร้างหลักสูตรวิชาสามัญของโรงเรียนมัธยม กรมสามัญศึกษาในระดับคอนตัน และตอนปลายมาใช้ โดยมีได้ปรับเนื้อหารายวิชาให้สอดคล้องบูรณาการกับการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์และดนตรี การรับนักเรียนเข้าศึกษาไม่ได้คัดเลือกจากความถนัดและศิลปินิสัย รวมทั้งยังมีจำนวนคาบการเรียนมากกว่าโรงเรียนมัธยมทั่วไป ทั้งรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เน้นแบบครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยแสดงให้เห็นให้นักเรียนเลียนแบบ การเรียนรู้ในห้องเรียนยึดหลักสูตรเป็นสำคัญ ขาดการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้องค์รวมในการจัดการแสดง ตลอดจนระบบการบริหารงานยังด้อยประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากการขาดแคลนบุคลากรทางนาฏศิลป์และดนตรี ขาดระบบการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งยังขาดการผลิต เก็บรักษา และพัฒนาองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรี ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้ผลผลิตด้อยคุณภาพ

7.1.2.2 ปัญหางบประมาณ งบประมาณของรัฐไม่เอื้อที่จะพัฒนานาฏศิลป์และดนตรี อันมีสาเหตุมาจากมาจากความไม่เข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์และดนตรี การบริหารมีประสิทธิภาพลดถอยลง ขาดการวางแผนและการจัดการในด้านงบประมาณของวิทยาลัย ส่งผลให้บุคลากรขาดแรงจูงใจในการทำงาน ขาดอุปกรณ์การสอนและการแสดง รวมทั้งสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ สถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปไม่เอื้อต่อการทำงาน

7.1.2.3 การขาดแคลนนักวิชาการด้านนาฏศิลป์และดนตรีในปัจจุบัน ส่งผลให้ไม่มีผลงานด้านการวิจัย เอกสารและตำรา สำหรับในส่วนภูมิภาค ขาดการอนุรักษ์และการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนาฏศิลป์และดนตรีพื้นเมืองอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการวิจัย

7.1.2.4 ปัญหาระบบบริหาร ทั้งการบริหารวิชาการ การบริหารเงิน และการบริหารงานบุคคล เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ ส่งผลให้หลักสูตรไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การวางแผนพัฒนาอย่างไม่เป็นระบบ การสร้างสรรค์ผลงานการแสดงต่าง ๆ ขาดความคล่องตัว และบุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะหลายฝ่ายยังขาดวิสัยทัศน์ในการมองอนาคตของวิทยาลัยนาฏศิลป์ให้กว้างไกล เพื่อความเจริญก้าวหน้าสู่การเป็นสถาบันแห่งชาติที่รับผิดชอบในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทยเพื่อความเป็นไทยที่ยั่งยืน

7.1.3 ทางเลือกในอนาคตของวิทยาลัยนาฏศิลป์

จากผลการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ สภาพปัจจุบันปัญหาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ รวมทั้งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ตลอดจนความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ทางเลือกต่าง ๆ ในอนาคตของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย มี 3 ทาง คือ

7.1.3.1 ทางเลือกที่ 1 : ขยายสาขาวิชา เพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพ

ในคลาครองงาน

ทางเลือกที่ 1 มีเป้าหมายที่ต้องการขยายสาขาวิชาให้ตรงตามความต้องการของตลาดงาน และปรับปรุงการส่งเสริมให้ได้มาตรฐาน โดยมีปัจจัยในการส่งผลให้ผลผลิตสามารถบรรลุตามกรอบความคิด ซึ่งมีประเด็นสำคัญอยู่ที่การปรับหลักสูตรให้มีความชัดเจน และเสริมสร้างองค์ความรู้ของสาขาสำคัญ อันเป็นพื้นฐานของวิชาชีพที่เพียงพอต่อการพัฒนาความเป็นรากฐานของวิชาชีพในระดับที่สามารถพัฒนาตนเองได้ ซึ่งหลักสูตรสาขาวิชาที่จำเป็นประกอบด้วย ศิลปิน ครู นักวิชาการ และนักศิลปวิทยา (วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการแสดงต่าง ๆ) ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและก่อปรด้วยคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพทุกสาขาวิชา สามารถทำเป็น คิดเป็น และประยุกต์ใช้เป็น มีความรู้ในการจัดการ การประชาสัมพันธ์ และเรียนรู้กระบวนการวิจัยเบื้องต้น เพื่อสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพ ทั้งภาครัฐ เอกชน และอาชีพอิสระได้ด้วย

7.1.3.2 ทางเลือกที่ 2 : ผู้สถาบันวิจัย เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาองค์ความรู้

ด้านศิลปวัฒนธรรมไทย

ทางเลือกที่ 2 มีเป้าหมายอยู่ที่การใช้กระบวนการวิจัยเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ อันจะส่งผลให้ผลผลิตสามารถบรรลุเป้าหมายที่มีความเป็นเลิศในระดับบัณฑิตศึกษา และได้รับการควบคุมมาตรฐานอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีประเด็นสำคัญอยู่ที่การเพิ่มสาขาวิชาให้ครบวงจร เพื่อให้องค์ความรู้ของสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันในการประกอบอาชีพ และส่งผลย้อนกลับไปสู่การเสริมสร้างและพัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้า

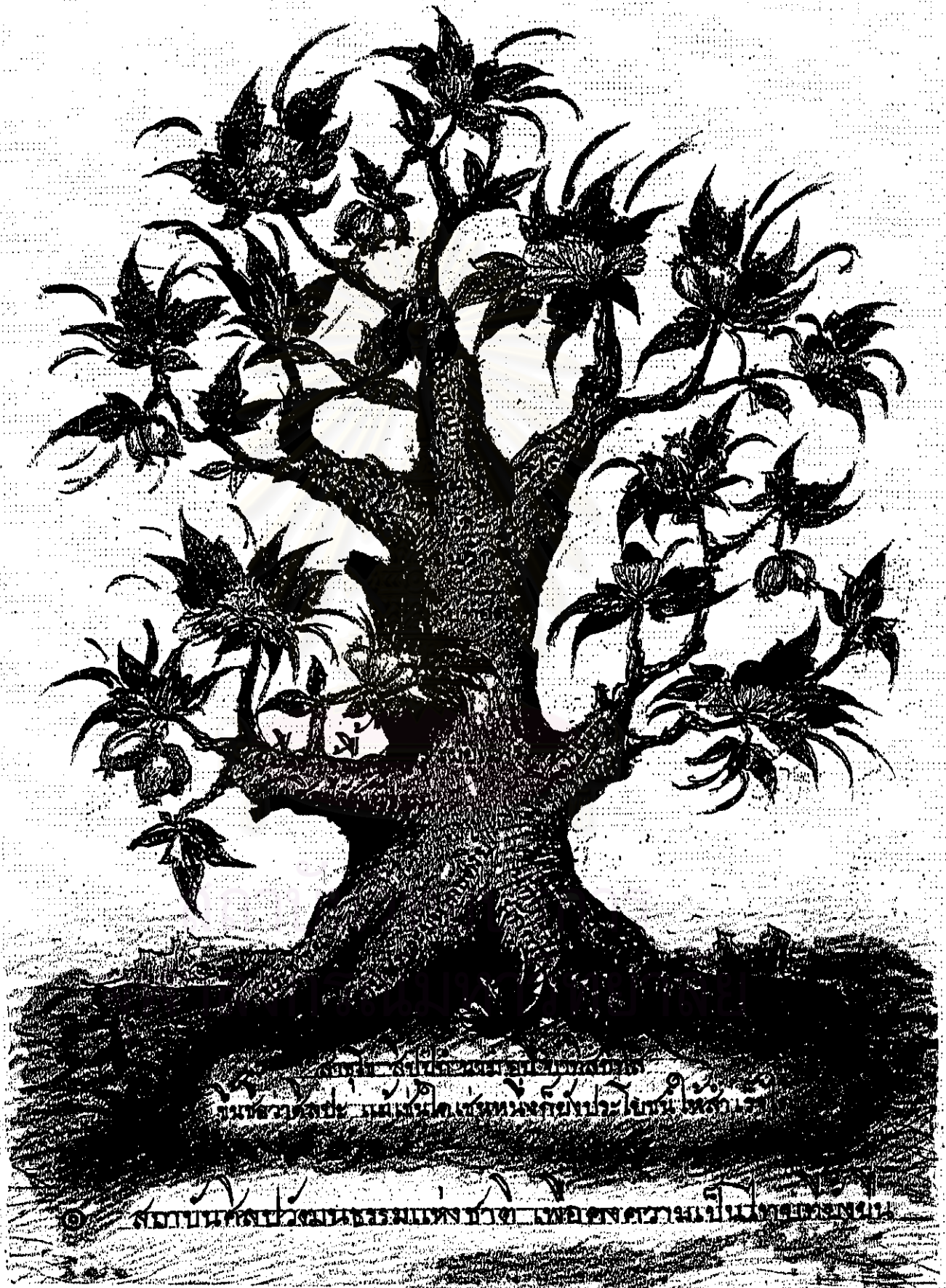
อย่างสมสมัยอยู่ตลอดเวลา พร้อมกันนี้เพื่อให้การสร้างเครือข่ายทางการศึกษาที่ทันต่อกระแส การเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงมีความจำเป็นจะต้องกระจายการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไปสู่ ส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึง โดยมีองค์กรสำหรับการควบคุมมาตรฐาน เป็นปัจจัยในการสร้างผลผลิตที่มี คุณภาพเท่าเทียมกัน

7.1.3.3 ทางเลือกที่ 3 : ปฏิรูประบบสู่ความเป็นไทยที่ยั่งยืน

ทางเลือกที่ 3 มีเป้าหมายอยู่ที่การคงความเป็นไทยที่ยั่งยืน

อันจะส่งผลให้ผลผลิตมีความเป็นเลิศทางวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูงที่เอื้อต่อการพัฒนาวิชาการและ วิชาชีพให้มีความทันสมัยได้ตลอดเวลา กับทั้งยังมีประสิทธิภาพก้าวไกลในระดับชั้นนำการพัฒนาคือ เหมาะสมได้อย่างเที่ยงตรง จากผลการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์และสภาพปัจจุบันและปัญหาเพื่อ แสวงหาทิศทางในการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว พบข้อจำกัดที่มีอาจแก้ไขปัญหาคือด้วยวิธีอื่น นอกจากการใช้วิธีปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ หมายถึงการพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทั้งศาสตร์และศิลป์ ในสาขาวิชานาฏศิลป์และดนตรี หากสามารถปฏิบัติตามทางเลือกที่ 1 และ 2 ได้สำเร็จ จะ ก้าวหน้าต่อไปถึงระดับนี้ได้ ต้องมีการปฏิรูปทั้งด้านองค์กร หลักสูตร บริหาร งบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ และอุปกรณ์อย่างเป็นระบบ อาจจะเป็นการก่อตั้งองค์กรทางการศึกษาขึ้นใหม่ และขยายการศึกษาไปถึงระดับปริญญาเอก เพื่อรองรับการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทยโดยเฉพาะและ จัดระบบใหม่ ทั้งในการบริหารและการจัดการ จะเป็นหน่วยราชการหรือแยกเป็นอิสระโดยรัฐให้ การสนับสนุนงบประมาณ และให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารได้อย่างเป็นเอกภาพ เพราะ เป็นสถาบันในระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งสามารถสร้างผลผลิตไปสู่ความเป็นเลิศ หากสามารถ บรรลุตามกรอบความคิดของทางเลือกที่ 3 ก็มั่นใจได้ว่ากระบวนการดังกล่าวจะส่งผลให้ระบบการ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคงความเป็นไทยไว้ได้

7.1.4 อนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ : สถาบันศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อคงความเป็นไทยที่ยั่งยืน

ต้นไม้มันนี่ชื่อว่า "สถาบันศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติเพื่อคงความเป็นไทยที่ยั่งยืน" เดิมทีเป็น
 ไม้ยืนต้นที่ทอดร่มเงาแห่งศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิของความเป็นไทยในผืนแผ่นดินไทยด้วยพื้นภูมิของ
 องค์ความรู้ และวัฒนธรรมแห่งแผ่นดินที่ว่า "สาธุ โข สิบยุค นาม อปี ยาทิสกิติสิ จีนชื่อว่าศิลปะ
 แม้เช่นใด เช่นหนึ่งก็ยิ่งประโยชน์ให้สำเร็จได้" ภูมิรู้และภูมิธรรมนี้ เป็นเนื้อหาบุญที่ภูมิปัญญาแห่ง
 แผ่นดินไทย 4 กลุ่ม อันได้แก่ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้บริหารการศึกษาระดับสูง นักการเมือง
 การปกครอง และประชาชน ผู้ร่วมกันรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมด้วยความรู้ความเข้าใจใน
 ความเป็นไทย ผู้มีความภาคภูมิใจ ซาบซึ้ง ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย และมีจิตสำนึก
 ของความเป็นคนไทย ได้เก็บเกี่ยว คัดซับ ภูมิรู้ ภูมิธรรมนี้ ประตุอาหารทิพย์ที่หล่อเลี้ยงต้นไม้มันนี่
 ใหญ่นี้ให้ลำต้นแข็งแรง ทนแดด ทนฝน และประดับประดาให้ยืนหยัดในการปฏิบัติภารกิจหลัก 4
 ประการ คือ อนุรักษ์ พัฒนา สืบทอด และเผยแพร่ นาฏศิลป์และดนตรี

ต้นไม้มันนี่เจริญงอกงามแผ่กิ่งก้านสาขาออกไปถึง 5 สาขา อันได้แก่

1. กิ่งก้านของผู้ที่มีความรู้พื้นฐานด้านศิลปวัฒนธรรม
2. กิ่งก้านของนักศิลปวิทยา
3. กิ่งก้านของนักการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี
4. กิ่งก้านของศิลปิน
5. กิ่งก้านของนักวิชาการ ผู้สร้างสรรค์ ผู้อนุรักษ์ และผู้พัฒนา

ใบสีเขียวของกิ่งก้านสาขาทั้ง 5 กิ่ง จะทอดร่มเงา ยั้งความร่วมมือและสงบสุข
 มาสู่ผู้ที่อยู่ใต้ร่มเงานั้น และในไม่ช้า ต้นไม้มันนี่จะผลิดอกออกผลสะพรั่ง งดงาม ดอกและผลของ
 ต้นไม้มันนี่ จะเป็นดอกและผลแห่งศักดิ์ศรีแห่งเกียรติภูมิ จะเจริญงอกงามด้วยภาพลักษณ์ของ
 ภูมิปัญญาไทย

ดอกและผลของต้นไม้มันนี่ จะไม่เพียง "ยั้งประโยชน์" เพื่อแสดงความเป็นไทยที่ยั่งยืน
 ในผืนแผ่นดินไทยเท่านั้น แต่ดอกและผลของต้นไม้มันนี่ จะต้อง "ยั้งประโยชน์" อันไพศาล
 สู่อาณาอารยประเทศในกาลข้างหน้าเช่นเดียวกัน

7.2 อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นที่จะนำมาอภิปรายมีดังต่อไปนี้

1. วิวัฒนาการและอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์
2. การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์
3. การปฏิรูปการศึกษาสู่ความเป็นเลิศเฉพาะทาง
4. วิธีดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนาองค์กร
5. คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมในพัฒนศึกษา

7.2.1 วิวัฒนาการและอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์

จากการศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์พบว่า ความสำเร็จในการจัดการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการคือ การสนับสนุนจากผู้นำ และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นองค์รวม

ในอดีต วิทยาลัยนาฏศิลป์ได้รับการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากผู้นำ ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายสำคัญ 3 ฝ่าย คือ

1. พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนพรานหลวง ผลผลิตจากโรงเรียนนี้ได้สืบทอดศิลปะด้านนาฏศิลป์และดนตรีมาสู่กรมศิลปากร โดยเป็นทั้งศิลปินและครูของโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นผู้ลงพระนามในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกระทรวงธรรมการ อันมีกองศิลปวิทยาการ แผนกละครและดนตรี กรมศิลปากร อยู่ในสังกัดกระทรวงนี้ด้วย ซึ่งเป็นผลให้มีการก่อตั้งโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ นอกจากนั้น ทรงเป็นที่ปรึกษาด้านวิชาศิลปะ และได้ประทานตรา (รูปหัตถ์) ประจำโรงเรียนนี้แต่มีได้นำมาใช้ พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุลจักรพงศ์ ทรงเป็นผู้ช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานกับคณะรัฐมนตรีเพื่อขอขบพระมาณในการจัดตั้งโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์

2. ผู้บริหารการศึกษาและนักวิชาการ

บุคคล 2 ท่านที่มีบทบาทสำคัญมากในการก่อตั้งโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ คือ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ เป็นผู้วางแนวคิดและร่างพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการของกระทรวงธรรมการ ดังได้กล่าวแล้วในข้อที่ 1 อีกท่านหนึ่งคือ พระสารสาสน์ประพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการสมัยนั้น เป็นผู้ลงนามในประกาศตั้งโรงเรียนดังกล่าว และสนับสนุนในการจัดหาครูผู้สอนวิชาสามัญจากกรมการศึกษาอื่นมาช่วยสอนด้วย

3. นักการเมือง

หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสมัยนั้น เป็นที่ปรึกษาด้านหลักสูตร และแนะนำให้จัดทำหลักสูตรถึงระดับปริญญาตรี

บุคคลสำคัญอีกท่านหนึ่ง ซึ่งทำหน้าที่ประสานงานทั้ง 3 ฝ่ายดังกล่าวข้างต้น ก็คือ หลวงวิจิตรวาทการ อธิบดีกรมศิลปากรสมัยนั้น ทำให้การจัดตั้งโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ เป็นผลสำเร็จ นับได้ว่า การจัดการศึกษานาฏศิลป์และดนตรีอย่างเป็นทางการกับดูแลของรัฐเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก และการร่วมมือสนับสนุนจากทั้ง 3 ฝ่าย อย่างจริงจังนี้ ทำให้การนาฏศิลป์และดนตรีเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัด และเป็นที่ยอมรับของสังคมอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ในเรื่องรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในอดีตนั้น พบว่า ในสมัยที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ใช้ชื่อว่าโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์เป็นต้นมา ลักษณะการเรียนการสอนในระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น โขน-ละคร จะเน้นภาคปฏิบัติ ฝึกหัดแม่ท่าต่างๆ เพลงช้า เพลงเร็ว และแม่บท เป็นสำคัญ ดนตรีไทยจะเน้นภาคปฏิบัติ เพลงโหมโรงเข้ โหมโรงเช้า เพลงช้า เพลงเร็ว เป็นหลัก ส่วนคีตศิลป์ จะเน้นฝึกการใช้เสียงฝึกหัดเพลงสามชั้น เพลงสองชั้น และเพลงที่เกี่ยวข้องกับการแสดงโขน-ละคร เป็นหลัก จะเห็นได้ชัดว่า เนื้อหาของแต่ละสาขาสอดคล้องสัมพันธ์กัน มีการฝึกซ้อมร่วมกันอย่างน้อย 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ส่วนการเรียนการสอนในระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางและชั้นสูงทุกสาขาจะเน้นฝึกหัดเพื่อออกแสดงแก่สาธารณชน โดยคัดเลือกนักเรียนไปทำหน้าที่ต่าง ๆ ควบคู่กับครูและศิลปินทุกบทบาททุกขั้นตอนของการแสดง เช่น ตัวเอก

ตัวรอง ตัวประกอบ จะใช้ทั้งครูและนักเรียนออกแสดงผลิตภัณฑ์ นักดนตรีและนักร้องจะใช้อย่างน้อย 2 ชุด คือ ชุดครู และชุดนักเรียน ผู้กำกับเวที ผู้บอกบท จะใช้นักเรียนเป็นผู้ช่วย ตลอดจนเป็นผู้เดินม่าน (ปิด-เปิดม่าน) ผู้เดินบัตร ผู้ช่วยทำอาหารเลี้ยง ผู้ทำความสะอาดสถานที่อีกด้วย จะเห็นว่านักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจริง เรียนรู้วิธีการบริหารจัดการแสดง วิธีการฝึกซ้อมของผู้เชี่ยวชาญทุกสาขา วิธีการจัดฉากแสงเสียงที่สวยงามตระการตากว่าในยุคปัจจุบัน วิธีการจำหน่ายสูจิบัตรและประชาสัมพันธ์ เฉพาะการเขียนบทเท่านั้นที่นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วม แต่จะใช้นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ช่วยกันเขียน โดยมีอธิบดีกรมศิลปากรเป็นผู้ตรวจและแก้ไขบทการแสดงแต่ละปีใช้เวลาไม่น้อยกว่า 4-6 เดือน ทำให้นักเรียนได้ซึมซับองค์ความรู้รวมทั้งการจัดการแสดงอย่างไม่รู้ตัวจนสามารถทำหน้าที่แทนกันได้ การฝึกซ้อมเหล่านี้ใช้เฉพาะชั่วโมงเรียนวิชาศิลปะ ส่วนการแสดงจริงใช้นอกเวลาเรียน โดยมีอาหารเลี้ยงและมีเบี้ยเลี้ยงให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนด้วย ทั้งนี้ การทำงานทุกขั้นตอนอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดของอธิบดีกรมศิลปากร และการแสดงทุกเรื่องประสบความสำเร็จอย่างงดงาม ผู้เข้าชมมีทุกระดับ ตั้งแต่ประชาชนทั่วไป ผู้บริหารประเทศระดับสูง ตลอดจนพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ สำหรับวิชาสามัญ ทุกระดับชั้นได้ปรับปรุงเนื้อหาให้สัมพันธ์กับวิชานาฏศิลป์และดนตรีสามารถนำไปใช้กับการแสดงได้ และยังสามารถนำไปใช้ฝึกสอนในระดับประถมและมัธยมได้เป็นอย่างดี การเรียนการสอนที่เน้นองค์รวมของการแสดง และวิชาสามัญที่สัมพันธ์สอดคล้องกับวิชานาฏศิลป์ดนตรี ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถรอบด้านอย่างแท้จริง และเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอด และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมอย่างถูกต้องและมีความหมายในสถาน การศึกษาต่าง ๆ ทุกระดับทั่วประเทศ

ในปัจจุบัน การส่งเสริม สนับสนุน และค้ำจุน ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ได้รับจากผู้นำ ฝ่ายที่สำคัญดังกล่าวข้างต้น ได้ลดลงเป็นอย่างมาก ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนได้เปลี่ยนรูปแบบจากการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นองค์รวม และใช้การแสดงเป็นแกนหลักในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและครบวงจรมาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบแยกส่วนที่ยึดหลักสูตรและหน่วยการเรียนเป็นสำคัญ นอกจากนั้น รูปแบบการจัดการแสดงก็เปลี่ยนเป็นรูปแบบวิพิธทัศนา มีการจัดการแสดงเป็นเรื่องเป็นตอนอย่างแต่ก่อนอยู่บ้าง แต่นักเรียนมีส่วนร่วมน้อยลงและไม่ทั่วถึง บทบาทของนักเรียนลดลงเป็นเพียงเป็นตัวประกอบและ

ผู้เดินบัตรเท่านั้น ปริมาณและคุณภาพของการเรียนรู้จากกิจกรรมการแสดงของนักเรียนส่วนใหญ่ ลดลงค่อนข้างมาก ขณะเดียวกัน การนำหลักสูตรของกรมสามัญศึกษาในระดับมัธยมศึกษาต้นและมัธยมศึกษาปลายมาใช้ โดยวิทยาลัยนาฏศิลป์ไม่ได้ปรับเนื้อหาให้สัมพันธ์กับนาฏศิลป์และดนตรี เป็นผลให้นักเรียนขาดพื้นฐานความรู้ที่จะมาช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในศิลปะการแสดง ปัญหาของการเรียนรู้แบบแยกส่วนปรากฏชัดมากขึ้น จนกระทั่งวิทยาลัยนาฏศิลป์ไม่สามารถดำรงเอกลักษณ์ที่ชัดเจนในการเป็นสถาบันการศึกษาวิชาชีพพิเศษเฉพาะทาง

ในอนาคต วิทยาลัยนาฏศิลป์จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และคำจุนจาก ผู้นำทั้ง 3 ฝ่ายแล้ว ยังจำเป็นต้องได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับ ศิลปวัฒนธรรม ทั้งภาครัฐและเอกชนอีกด้วย โดยอธิบดีกรมศิลปากรจะต้องทำหน้าที่ประสานงาน กับทั้ง 4 ฝ่าย อย่างใกล้ชิด ขณะเดียวกันจะต้องจัดการศึกษาโดยเน้นองค์รวมของการแสดงเป็น แกนหลักพร้อมทั้งปรับเนื้อหาวิชาสามัญให้สัมพันธ์กับวิชานาฏศิลป์และดนตรี สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง การจัดทำหลักสูตรดังกล่าว จำเป็นต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสังคม

7.2.2 การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์

ตั้งแต่อดีต วิทยาลัยนาฏศิลป์มุ่งจัดการศึกษาเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ไทยมาโดยตลอด ภารกิจหลักของวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีอยู่ 2 ประการ คือ

1. ภารกิจหน้าที่ตามที่ราชการกำหนด วิทยาลัยนาฏศิลป์จะต้องปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามที่ราชการกำหนด โดยใช้งบประมาณของรัฐ ภารกิจหน้าที่เหล่านี้ ได้แก่ งานบำรุงรักษาและผลิตและส่งเสริมศิลปวิทยาการให้มั่นคงถาวร โดยเฉพาะเพื่อตั้งรับกระแสศิลปวัฒนธรรมของต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาไม่ขาดสาย และเชิดชูไว้ซึ่งสัญลักษณ์แห่งความเป็นชาติที่เคยมีสมบัติทางศิลปะอันสูงส่งของตนเองมาแต่เบื้องบรรพกาล นอกจากธำรงรักษาแล้ว กรมศิลปากรจะต้องหาทางเชิงรุก เพื่อเผยแพร่ศิลปวิทยาการให้เข้าถึงประชาชน หรือให้ประชาชนเข้าถึงศิลปวิทยาการเหล่านั้น โดยหาวิธีชักจูงให้เกิดความรู้ความนิยมทั้งในด้านฝีมือและวิชาการของบรรดาศิลปินและผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ เหล่านี้ตามความประณีตของศิลปะด้วย ทั้งนี้เพื่อยกระดับทางจิตใจของ

ประชาชนให้สูงขึ้น อันก่อให้เกิดความเจริญทางจิตใจของประชาชน ทั้งจะต้องปรับปรุงแก้ไข ศิลปวิทยาการบางอย่าง พร้อมกับสร้างชิ้นใหม่ให้ก้าวหน้าทันสมัยยิ่งขึ้น

2. ภารกิจหน้าที่เชิงวิชาการ ภารกิจนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์และสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้ เป็นที่ยอมรับแก่นานาชาติ วิทยาลัย นาฏศิลป์ได้รับการก่อตั้ง โดยมีวิวัฒนาการมาจากกรมมหรสพ โรงเรียนพรานหลวง โรงเรียน นาฏดุริยางคศาสตร์ โรงเรียนศิลปากร มาจนถึงวิทยาลัยนาฏศิลป์ในปัจจุบัน จึงจัดว่าเป็นสถาบัน การศึกษาทางด้านนาฏศิลป์และดนตรีแห่งแรกที่มุ่งในการ "ธำรงรักษา และเชิดชูไว้ซึ่งสัญลักษณ์ แห่งความเป็นชาติที่เคยมีสมบัติทางศิลปะอันสูงส่งของตนเองมาแต่เบื้องบรรพกาล" ในส่วนนี้ วิทยาลัยนาฏศิลป์คือศักดิ์ศรีของประเทศชาติ เป็นแหล่งวิชาการทางด้านนาฏศิลป์และดนตรีที่มีความ เป็นเลิศ และต้องเป็นสถาบันที่สังคมพึงได้ ดังผลการวิจัยที่ได้แสดงไว้แล้วในบทที่ 4-6

การที่จะให้ภารกิจดังกล่าว สำเร็จลุล่วงด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต นั้น วิทยาลัยนาฏศิลป์จำเป็นต้องขยายการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์และดนตรีไปจนถึงระดับอุดม ศึกษา ชั้นบัณฑิตศึกษา เป็นสถาบันการศึกษาเฉพาะทางที่จะต้องพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทางด้าน ศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งศิลปวัฒนธรรมแบบราชสำนัก และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน วิทยาลัยนาฏศิลป์ ต้องเป็นสถาบันที่สั่งสม และพัฒนาองค์ความรู้ สร้างศิลปิน ครู อาจารย์ นักการศึกษา นักศิลปวิทยา นักวิชาการ ที่มีความรู้ลึกซึ้ง เชี่ยวชาญในศาสตร์ของนาฏศิลป์และดนตรีอย่างแท้จริง จนเป็นที่ประจักษ์ถึงความเป็นผู้นำเฉพาะทาง

จากผลการวิจัยในบทที่ 5 และบทที่ 6 ที่พบว่า วิทยาลัยนาฏศิลป์จะต้อง ขยายการศึกษาและบุกเบิกสาขาใหม่ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ตามที่เป้าหมายด้าน การวัฒนธรรมที่บรรจุอยู่ในสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ของสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงาน ปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ เองก็ได้ระบุว่า เป้าหมายในการทำนุบำรุงรักษา มรดกทาง ศิลปะและวัฒนธรรม ข้อหนึ่ง คือ "มีการสร้างสรรค์และพัฒนาทางศิลปะและวัฒนธรรมไทยบน รากฐานความเป็นไทย ที่สอดคล้องกับอิริยาบถ วิถีชีวิต ของคนไทยในสังคมโลก" เมื่อเป็นดังนี้ ระบบบริหารวิชาการของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในอนาคตต้องมีความคล่องตัว และอิสระเพียงพอที่จะยก

ระดับการจัดการศึกษา และปรับขยายหลักสูตร เพื่อบุกเบิกสาขาวิชาใหม่ ที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กับวิชานาฏศิลป์และดนตรี จึงจะดำเนินการกิจการตามเป้าหมายนี้อย่างได้ผล

ในระยะหลัง การจัดการศึกษาสาขาวิชาอื่นสามารถขยายหลักสูตรไปถึงระดับอุดมศึกษา ขึ้นบัณฑิตศึกษาเพิ่มมากขึ้น มีหลักสูตรที่หลากหลายทั้งหลักสูตรปกติ หลักสูตรพิเศษ หลักสูตรภาคนอกเวลาราชการ มีการจัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบ แต่สำหรับวิชาชีพด้านนาฏศิลป์และดนตรี ครู อาจารย์ และแม้แต่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ เมื่อต้องการจะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปอีก ต้องหาหนทางศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ฯลฯ ดังนั้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ควรดำเนินการจัดการศึกษาเฉพาะทางด้านนี้ไปจนถึงขั้นบัณฑิตศึกษา เพื่อขยายโอกาสให้บุคลากรเหล่านี้ได้เพิ่มพูนความรู้ และเปิดโอกาสให้ศิลปินได้รับการรับรองวิทยฐานะจากสถาบันการศึกษาของรัฐ

อนึ่ง ในการจัดการศึกษาในระดับมหัศจรรย์ทางศิลปะของวิทยาลัยนาฏศิลป์นี้ อาจมีข้อจำกัดอยู่ที่กรอบในการบริหารองค์กรของรัฐ ที่จำแนกให้มีการควบคุม การจัดการศึกษาเป็น 2 ระดับ โดยให้การจัดการศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาอยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ และการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในการกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย จำแนกการกำกับดูแลการจัดการศึกษาของรัฐนี้ แม้จะมีอุปสรรคต่อการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของวิทยาลัยนาฏศิลป์อยู่บ้าง เมื่อพิจารณาแล้ว ประเด็นสำคัญปัญหาหลักมิได้อยู่ที่การกำกับดูแล เพราะปัญหานี้อาจปรับและแก้ไขด้วยการบริหาร ให้กระบวนการจัดการศึกษาในแต่ละระดับแยกออกจากกัน และได้รับการดูแลตามกรอบการงานที่รัฐได้กำหนดไว้ โดยบริหารจัดการให้เกิดองค์ความรู้ในระดับสูงให้เป็นประโยชน์แก่ชาติและบ้านเมือง นอกจากแนวทางดังกล่าวแล้วอาจแก้ไขได้ด้วยการพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็ง โดยอาจแยกเป็นองค์กรอิสระที่มีศักยภาพสามารถบริหารและดูแลตนเองได้ครบวงจร ทั้งเชิงมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพ บุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ ตลอดจนประสิทธิภาพของระบบที่จะนำมาใช้เพื่อการบริหารและจัดการได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนั้นด้านเป้าหมายของการบริหารหลักสูตร ยังอาจสร้างเป็นหลักสูตรเฉพาะสาขาและเป็นระบบหลักสูตรรวม โดยแยกเป็นโปรแกรมจัดการศึกษาตามสาขาวิชาเฉพาะ

อย่างไม่นิยมนักจัดการกันอยู่ในระดับอุดมศึกษาทั่วไปในปัจจุบัน ทั้งนี้อาจคำนึงถึงการจัดการศึกษา ซึ่งมีทั้งรายวิชาและการทำวิจัย หรือระบบการศึกษาที่เป็นการวิจัยแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งประเด็นสำคัญอยู่ที่การจัดการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต 2 ลักษณะสำคัญ ได้แก่ (1) มหาบัณฑิตที่เป็นนักวิชาการและนักวิจัยทางด้านศิลปวัฒนธรรม และ (2) มหาบัณฑิตที่เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติ วิทยาลัยนาฏศิลป์จำเป็นต้องมีความพร้อมและสมบูรณ์เพียงพอ ที่สามารถจัดและให้บริการการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตทางด้านปฏิบัติที่ไต่ระดับและมีความเป็นไปได้สูงสุดแห่งหนึ่ง และเป็นแห่งเดียวที่มีบุคลากรที่มีความสามารถเชิงองค์ความรู้ระดับลึกได้ สำหรับวิชาการด้านศิลปะได้ถึงระดับทั้งเชิงศิลปะราชสำนักและศิลปะพื้นบ้าน ย่อมจะส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาตรฐาน และมีคุณภาพทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติที่มั่นใจได้ว่าจะนำไปสู่การสืบทอด รักษา และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมให้คงรูปไว้ด้วยความมั่นคงตลอดไป

ส่วนด้านการควบคุมมาตรฐานนั้น โดยทั่วไปการจัดการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต มุ่งเน้นที่การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ในระดับของผลผลิตที่จะได้รับการยอมรับมากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยในการควบคุมมาตรฐานของกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งนิยมนควบคุมด้วยระบบองค์กรที่มีคุณสมบัติและเหมาะสมกับลักษณะวิชาการ และวิชาชีพในลักษณะของคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา โดยสภาการของทางเลือกที่ 2 และที่ 3 วิทยาลัยนาฏศิลป์ในอนาคตมีลักษณะ เฉพาะที่มุ่งเน้นการพัฒนาทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ ในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตในการดำเนินการ เพื่อควบคุมมาตรฐานจึงมีอาจใช้มาตรฐานของคณะกรรมการบัณฑิตที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน แต่เพียงลักษณะเดียวในการเข้าควบคุมมาตรฐานได้เพียงพอ ซึ่งโดยมาตรฐานของคณะกรรมการบัณฑิต โดยทั่วไปสามารถเข้าควบคุมความเป็นมาตรฐานได้ แต่เพียงส่วนขององค์ความรู้เชิงทฤษฎีเป็นสำคัญ สำหรับองค์ความรู้เชิงภาคปฏิบัติ วิทยาลัยนาฏศิลป์มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างองค์กรขึ้นควบคุม ในรูปคณะกรรมการที่มีคุณสมบัติเฉพาะอย่าง โดยแนวทางปฏิบัติสามารถพัฒนาองค์กรดังกล่าวขึ้นได้ โดยอาศัยมาตรฐานของสภาวิชาชีพเป็นปัจจัยในการพัฒนาองค์กร

วิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นหน่วยงานของรัฐเพียงแห่งเดียวที่ได้สืบทอดและรับมรดกทางปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมไทยสาขานาฏศิลป์และดนตรีโดยตรงจากราชสำนัก กับทั้งยังได้สั่งสมทั้งประสบการณ์มาด้วยเวลาอันยาวนาน ยิ่งกว่าหน่วยงานใด ๆ ของสังคมไทย บ่อมแสดงให้เห็น

ถึงศักยภาพของทรัพยากรทางปัญญาในทางศิลปะของวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่มีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาไปสู่ทางเลือกที่ 2 และที่ 3 ตามที่ได้กล่าวแล้ว

จากการอภิปรายทั้งหมดถึงศักยภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ และความจำเป็นที่จะก้าวไปสู่สถาบันอุดมศึกษา การเตรียมเข้าสู่ภารกิจหลัก ตามหลักการอุดมศึกษา คงจะต้องเป็น สิ่งที่จะต้องนำมาวิเคราะห์เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับศักยภาพของวิทยาลัย 4 ด้าน คือ

1. ด้านการสอน

ภารกิจด้านการสอนของอุดมศึกษา จะต้องปรับให้มีพลวัตและความหลากหลายมากขึ้นในอนาคต ทั้งในเชิงวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย วิธีการ และสาระ เพื่อสนองความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ทั้งในภาคการผลิตสมัยใหม่และภาคการผลิตดั้งเดิม กิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องทวีความสำคัญยิ่งขึ้น รูปแบบของเครือข่ายการเรียนรู้ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับประชาชนต้องได้รับการพัฒนาขึ้น โดยความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรต่าง ๆ ในสังคม รูปแบบหลักสูตรใหม่ ๆ ควรได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้น เพื่อสนองวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ สาระของการเรียนการสอนต้องเน้นการให้การศึกษาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ การคิดและใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ การวิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนต้องเน้นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกสมัยใหม่ เช่น ทักษะด้านการแสวงหาความรู้ ทักษะทางการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะด้านการจัดการ เป็นต้น

2. ด้านการวิจัย

ภารกิจด้านการวิจัยต้องมุ่งเน้นความเป็นเลิศและความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยมีการพัฒนาองค์กรการวิจัยเพื่อความเป็นเลิศเฉพาะทางและกำลังคนด้านการวิจัยขึ้นรองรับอย่างพอเพียง สถาบันอุดมศึกษาควรขยายบทบาทด้านการวิจัยเชิงนโยบาย เพื่อศึกษาผลกระทบของการพัฒนาและชี้แนะรูปแบบที่เหมาะสมของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อเศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อม ควรมีการบูรณาการการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการทั้งในเชิงเป้าหมายและการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความ

สามารถในการตอบสนองความต้องการภายนอกของภารกิจแต่ละด้านให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งเพิ่มความตระหนักด้านทรัพย์สินทางปัญญาในชุมชนอุดมศึกษา

3. ด้านการบริการวิชาการ

ภารกิจด้านการบริการวิชาการ ควรมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาสภาพสังคมสารสนเทศ และสังคมแห่งการเรียนรู้ที่จะเป็นฐานที่แข็งแกร่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ งานบริการวิชาการในระยะยาว ควรเป็นกิจการที่สามารถเลี้ยงตนเองหรือเป็นแหล่งรายได้เพิ่มเติมของสถาบัน นอกจากนี้ กิจกรรมบริการวิชาการบางประเทศ ยังอาจมีการร่วมลงทุนและดำเนินการกับภาคเอกชนของไทยและต่างประเทศมากขึ้น ในอนาคตควรมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรต่าง ๆ ภายนอกในการดำเนินการให้บริการวิชาการ รูปแบบต่าง ๆ แก่หน่วยงานและประชาชน รวมถึงความร่วมมือกับองค์กรวิชาการ วิชาชีพต่าง ๆ และองค์กรต่างประเทศ

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควรมีขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทยเท่านั้น แต่รวมถึงการศึกษาให้เข้าใจความเป็นไทยอย่างถ่องแท้และการพัฒนาคุณลักษณะใหม่ที่ต้องการ เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมในประชาคมนานาชาติอย่างมีเอกลักษณ์และศักดิ์ศรี สถาบันอุดมศึกษา ควรมุ่งเสริมสร้างคุณลักษณะทางวัฒนธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่บุคคล องค์กรและสังคม รวมถึงการสร้างสรรคบรรยากาศทางวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นต้นแบบแก่นักศึกษา อาจารย์ และบุคคลภายนอก สถาบันอุดมศึกษาควรผสมผสานงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่ง ในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสถาบัน องค์กรต่าง ๆ ในสถาบันควรมีรูปแบบและโครงสร้างที่หลากหลายขึ้น และมีทรัพยากรพอเพียงทั้งในแง่กำลังคน เงินทุน และความร่วมมือกับหน่วยงานภายใน และภาคคนอกสถาบัน อย่างไรก็ตาม แนวโน้มสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อม บ่งชี้ว่า ประเทศไทยจะผูกโยงกับประชาคมนานาชาติเพิ่มขึ้น ดังนั้น หลักการพื้นฐานร่วมอีกประการหนึ่ง คือภารกิจหลักทุกประการของอุดมศึกษาในอนาคตจะต้องมีคุณลักษณะของความเป็นสากล และมีส่วนส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลกอีกด้วย

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจนถึงขั้นบัณฑิตศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จะสำเร็จได้อย่างไรต้องมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยวางกลยุทธ์ ในการฝึกกำลังของบุคลากรภายในและภายนอกวิทยาลัยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

7.2.3 การปฏิรูปการศึกษาสู่ความเป็นเลิศเฉพาะทาง

เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุผลสู่ความเป็นเลิศเฉพาะทาง วิทยาลัยนาฏศิลป์ต้องดำเนินการดังนี้

1. เป้าหมายของสถาบัน จะต้องมีความชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์ โฆษณา เผยแพร่สถาบันให้เป็นที่ประจักษ์ ตลอดจนประชุมชี้แจงการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถาบัน โดยขั้นแรก จะต้องทำความเข้าใจเป้าหมาย และบทบาทของสถาบันก่อน แล้วจึงกำหนดคุณลักษณะของความเป็นเลิศ และกิจกรรมที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายนั้น นโยบายและแผนที่ที่ดีต้องบูรณาการผสมผสานระหว่างคุณภาพและค่านิยมอย่างชัดเจน เป้าหมายก็ต้องชัดเจนและขึ้นต่อกุศโลบาย หรือกระบวนการที่มีค่านิยมอยู่ด้วย (โกวิท ประวาลพฤษย์, 2540)
2. ผู้บริหาร การบริหารงานควรเป็นลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความสามารถในศาสตร์เป็นอย่างดี เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกคนทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ พยายามกระตุ้นให้ครูอาจารย์เกิดความผูกพันต่อหน้าที่และจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ลักษณะเด่นของผู้บริหารที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนา ได้แก่ การเป็นผู้ที่มีจิตใจชอบทำงาน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเหตุผล มองการณ์ไกล มีความคิดริเริ่ม ทนต่อเหตุการณ์ ค้นวิธีปฏิบัติและแนวทางใหม่ๆ ที่ดีและเหมาะสม เพื่อให้เกิดผลสูงสุด สามารถโน้มน้าวจูงใจให้ผู้ร่วมงานสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างมีความสุข และรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม (ทัศนี วงศ์อิน, 2538: 42) นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องเน้นภาพของงานชัดเจน มีสัมมาทิฐิที่ถูกต้อง คือ พัฒนาคณะ สร้างคน มีบุุทธศาสตร์ เกียรติภูมิและจัดการได้ทันสมัย (โกวิท ประวาลพฤษย์, 2540) และจากความคิดเห็นโดยรวมของการสนทนากลุ่มได้เสนอว่า ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถในวิชาการ ด้านนาฏศิลป์และดนตรีเป็นอย่างดีอีกด้วย

นอกจากนั้น การปฏิรูปการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ปี 2550 ของกระทรวง
ศึกษาธิการ ได้สนับสนุนการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษา ต้องมีอิสระในการดำเนินงานและ
ตัดสินใจเองได้ สามารถจูงใจนักวิชาการ คนเก่ง คนดี เข้าทำงาน ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา
พึ่งตนเอง มีความมั่นใจในการจัดการศึกษา สถาบันที่จัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าพื้นฐาน จะ
ต้องมีการบริหารงานอย่างอิสระและเบ็ดเสร็จภายในสถาบัน นำระบบการจัดการศึกษาที่ทันสมัย
มาใช้เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ

3. ครู อาจารย์ ควรมีความรู้ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
หรือมีวุฒิทางการศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับบัณฑิตศึกษา ต้องมีฝ่ายพัฒนาคณาจารย์เพื่อจัดทำแผนงาน
และกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์แต่ละปี จัดการอบรมครูอาจารย์ให้มีขีดความสามารถในการเป็น
ผู้นำทางวิชาการระดับสูงทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี พร้อมกับสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ให้ทัน
ต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ จะต้องแสวงหารูปแบบวิธีการถ่ายทอดความรู้ หรือกลวิธี
การสอนใหม่ ๆ รวมทั้งต้องมีน้ำใจครู หรือเรียกว่า วิญญาณครู ซึ่งเป็นเครื่องเร้าอย่างหนึ่ง
ทำให้เห็นถึงพลังที่สามารถจะทำหน้าที่ของครูได้อย่างเต็มภาคภูมิด้วย (ประภาศรี สีหอำไพ,
2540: 219)

4. งบประมาณและทรัพยากรที่สนับสนุนวิชาการ วิทยาลัยนาฏศิลป์จะต้องมี
การจัดการบริหารการเงิน และการงบประมาณอย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ แต่ละวิทยาลัยจะ
ต้องมีการวางแผนและติดตามผลการใช้งบประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มี
การประเมินผลทุกปี เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาของงบประมาณในปีต่อไป และมีการคิด
วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายต่อหัวของผู้เรียน เพื่อจะได้ นำผลการวิเคราะห์มาใช้เป็นฐานข้อมูลในการ
พิจารณาวางแผนงานด้านต่าง ๆ และใช้ประกอบการชี้แจงงบประมาณ หรือหาแหล่งเงินทุนเพื่อ
สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา รวมทั้งการจัดการแสดงเพื่อหารายได้เป็นทุนการศึกษาที่เพียงพอ
กับจำนวนผู้เรียนที่สมควรได้รับการสนับสนุน ในเรื่องงบประมาณนี้ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ
เห็นว่า เป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนางานทุกด้าน หากมีความพร้อมก็ย่อมสามารถ
ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพร้อมทางด้านทรัพยากรสนับสนุนต่าง ๆ
อันได้แก่ ห้องสมุด ห้องบันทึกเสียงที่มีอุปกรณ์ทันสมัย ห้องปฏิบัติการทางโสตทัศนูปกรณ์ที่มีอุปกรณ์
ครบถ้วน ซึ่งจำเป็นต่อการจัดทำรายการด้านศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อเผยแพร่
สู่สาธารณชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนโรงละครที่ได้มาตรฐานสากล

5. ผู้เรียน วิทยาลัยนาฏศิลป์ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านความรู้ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และศิลปนิสัย ดังนั้น จึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนสาขาวิชาชีพได้หลายสาขาที่เหมาะสมกับตนเอง เช่น ศิลปิน ครู นักวิชาการ หรือนักศิลปวิทยา คุณลักษณะของผู้เรียนจะมีหลายรูปแบบและหลายระดับ ได้แก่

5.1 คุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการเป็นศิลปิน หรือครูนาฏศิลป์และดนตรี ต้องเป็นผู้เรียนที่เริ่มศึกษาแต่เยาว์วัยและต่อเนื่องเป็นเวลานาน เป็นผู้ที่มีสติปัญญา มีความถนัด และมีความพร้อมทุกด้านที่เอื้อต่อการเรียนรู้นาฏศิลป์และดนตรี รวมทั้งมีศิลปนิสัย เช่น มีวินัยในตัวเอง มีใจรัก มีความอดทน มีความอดทนเพียรพยายามเป็นเลิศ และมีความประพฤติดี โดยเฉพาะมีบุคลิกภาพภายนอกที่เหมาะสมกับสาขาวิชาเอกที่เลือกเรียนอย่างแท้จริง

5.2 คุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการเป็นนักวิชาการและนักศิลปวิทยา ซึ่งเป็นอาชีพที่ตลาดต้องการในปัจจุบันอย่างมาก เป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้มาพอสมควร มีความสามารถและความถนัดเฉพาะด้านที่ตนสนใจ และต้องเป็นผู้มีศิลปนิสัยเช่นเดียวกับในข้อ 5.1

6. กระบวนการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ควรจะมีการพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษา และได้ผลผลิตที่พึงประสงค์ ดังนี้

6.1 การรับนักเรียน การคัดเลือกนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ดังนั้น หลักการรับนักเรียนของวิทยาลัยนาฏศิลป์สามารถแบ่งออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

6.1.1 การรับนักเรียนในสาขาวิชาชีพศิลปิน ครูนาฏศิลป์ และดนตรี จะต้องเริ่มรับตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพราะง่ายต่อการฝึกหัดและปลูกฝังให้เป็นศิลปิน และครูที่ดีในอนาคต

6.1.2 การรับนักเรียนในสาขาวิชาชีพนักวิชาการและนักศิลปวิทยา สามารถรับได้ไม่จำกัดวัย แต่จะคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความถนัดและศิลปนิสัยเป็นสำคัญ ฉะนั้นนักเรียนจะเข้าเรียนได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาหรือจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

6.2 หลักสูตร ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย โดยผลิตบุคลากรทางนาฏศิลป์และดนตรีทั้ง 4 สาขา คือ ศิลปิน ครู นักวิชาการ

และนักศิลปวิทยา มุ่งให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด และความสนใจ รวมทั้งต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพถึงระดับมาตรฐานทั้งด้านปฏิบัติและทฤษฎี นอกจากนี้ต้องสอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะจรรยาบรรณของนักวิชาชีพให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้เรียน เพิ่มรายวิชาการจัดการธุรกิจการแสดงและรายวิชาพื้นฐานการวิจัย รวมทั้งบังคับให้มีการเสนอศิลปนิพนธ์ต่อสาธารณชนในชั้นปีสุดท้าย โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทั้งทางการศึกษาและการแสดง

จากผลการสนทนากลุ่ม ทำให้มองเห็นภาพได้ชัดเจนว่า หลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในปัจจุบัน ยังต้องปรับปรุงอย่างมาก จึงจะทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะวิชาสามัญ มีความจำเป็นมากสำหรับวิชาการในอนาคต การปรับหลักสูตรต้องปรับให้มีความสมดุลระหว่างความเป็นไทยกับความเป็นสากล ศาสตร์หลัก คือ นาฏศิลป์และดนตรี ต้องให้ความสำคัญมาก และสิ่งที่จำเป็นอีกประการหนึ่งก็คือ ต้องส่งเสริมให้นักเรียน และผลผลิตรู้จักคิดสร้างสรรค์ได้ แนวคิดและหลักการต่าง ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาและนำมาใช้ให้เหมาะสม โดยจัดแบ่งหลักสูตรวิชาชีพพิเศษเฉพาะทางเป็น 4 สาขา คือ

1. หลักสูตรศิลปิน
2. หลักสูตรนักรับการศึกษา
3. หลักสูตรนักวิชาการ
4. หลักสูตรนักศิลปวิทยา

แต่ละหลักสูตรจะต้องครบถ้วนด้วยองค์ความรู้ทั้งเชิงปฏิบัติ ทฤษฎี ประวัติศาสตร์ ปรัชญา วิชาแกน และวิชาเลือกที่เหมาะสมได้ระดับของวิชาการระดับสูง บนรากฐานแห่งคุณสมบัติด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ ใช้ประโยชน์จากการประกอบวิชาชีพตามลักษณะเฉพาะร่วมกันได้

6.3 วิธีการสอน ครูต้องเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลายรูปแบบและเหมาะสม ทั้งวิธีการสอนแบบไทยโบราณ การสอนที่เน้นกระบวนการคิด และกระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ทันสมัย จะต้องนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน

ได้แก่ แถบบัณฑิตเสียง วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์แบบมัลติมีเดีย และระบบเครือข่ายข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั้งนี้ครูจะทำหน้าที่กำกับดูแล และให้คำแนะนำ ควบคู่กับการสอนเทคนิคเฉพาะด้าน ในระดับพื้นฐาน ครูจะเป็นต้นแบบของการถ่ายทอดศิลปะ โดยการใช้ "ทำให้ดู อยู่ให้เห็น ใช้ให้เป็น" ผู้เรียนกระทำตาม แต่ในระดับสูง ผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มีความคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเลือกใช้ และนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ในการเรียนภาคปฏิบัติ ต้องมีห้องฝึกทักษะโดยเฉพาะทั้งวิชาสามัญวิชานาฏศิลป์และดนตรี ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกทั้งทางวิชาการและการแสดง ให้ประชาชนชมด้วยความภาคภูมิใจ มั่นใจในตนเอง และสามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้ชมได้ ครูอาจารย์ต้องช่วยกันปลูกฝังให้ผู้เรียนทุกคนเห็นความสำคัญและคุณค่า รวมทั้งคุณประโยชน์ของศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรีที่มีต่อการพัฒนาจิตใจ พัฒนาสังคม และส่งผลไปถึงการพัฒนาประเทศไทยได้อีกด้วย

6.4 การประเมินผล ในรายวิชาสามัญ มุ่งเน้นการวัดผลและการประเมินผลที่ถูกต้องตามระเบียบวิธีทั้งในการออกข้อสอบ วิเคราะห์ข้อสอบ ตรวจ และให้คะแนนการสอบ โดยมีเกณฑ์มาตรฐานที่สามารถวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้ ส่วนรายวิชาทักษะจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการประเมิน โดยใช้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางและผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาชีพนั้นโดยตรง ซึ่งจะมีผลให้เกิดความเที่ยงตรงในการประเมินผล และทำให้ผู้เข้าสอบต้องเตรียมความพร้อมมากยิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อผู้สอบเองในการนำความรู้ความสามารถไปใช้ปฏิบัติจริงต่อไป

โดยเหตุที่หลักสูตรศิลปบัณฑิตสาขาวิชานาฏศิลป์และดนตรีโดยตรงยังไม่เคยปรากฏในสถาบันการศึกษาใดมาก่อน ฉะนั้น ในการประเมินขั้นสุดท้ายก่อนจบการศึกษา ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอก จะต้องมีการพิจารณาที่แตกต่างไปจากการประเมินสาขาวิชาอื่น ๆ กล่าวคือ จะต้องจัดทำเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาประเมินความสามารถเฉพาะด้านทักษะปฏิบัติ (performance) แต่ละระดับ พร้อมกับจัดตั้งคณะกรรมการประเมิน อันประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในด้านนั้น ซึ่งเทียบได้กับคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ วิธีการประเมินแบบนี้ จะทำให้ศิลปินทั้งหลายได้รับการรับรองวุฒิตามระบบการศึกษาของชาติอย่างสมบูรณ์ เพราะการเป็นศิลปินทุกวันนี้เกิดจากสังคมเป็นผู้ประเมินเท่านั้น จะเห็นได้ชัดว่า แนวคิดนี้เป็นทางเลือกในอนาคต ซึ่งหากมีการนำไปปฏิบัติจริงแล้ว จะส่งผลให้การสืบสานศิลปวัฒนธรรม

เจริญก้าวหน้า มีความสมบูรณ์ทั้งด้านศาสตร์และศิลป์ที่มั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

7. การส่งเสริมทางด้านพัฒนาองค์ความรู้ จะต้องมียุทธศาสตร์ชัดเจนในการสนับสนุนให้ครู อาจารย์ปฏิบัติงานสอนและบริหารควบคู่ไปกับการสร้างและพัฒนาผลงานทางวิชาการ เช่น ทำวิจัยแต่งตำรา และผลิตผลงานทางวิชาการอื่น ๆ โดยจัดสรรงบประมาณ และจัดหาแหล่งความรู้สำหรับค้นคว้า ตลอดจนที่ปรึกษา และศึกษานิเทศก์ เพื่อช่วยกระตุ้นและชี้แนะการพัฒนา การวิจัย การวิจัยเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาอาจารย์ให้เกิดความเข้มแข็งทางปัญญา และช่วยพัฒนาองค์ความรู้ของศาสตร์ วิทยาลัยนาฏศิลป์จำเป็นต้องเร่งดำเนินการตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการรับสืบทอด เพื่ออนุรักษ์นาฏศิลป์และดนตรี ทั้งที่เป็นศิลปะราชสำนักและศิลปะพื้นบ้านให้คงอยู่ในรูปแบบดั้งเดิมที่มีมาแต่โบราณอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ลายลักษณ์อักษร แถบบันทึกเสียง ซีดีรอม วิดิทัศน์ รวมทั้งการถ่ายทำภาพยนตร์ด้วย

8. การตรวจสอบการดำเนินงานของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ต้องมีการวางแผนติดตามผล เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งผู้เรียนและประชาชน ผู้รับบริการ มาวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบว่า การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายหรือไม่ เพียงไร มีข้อดีข้อเสียอย่างไรบ้าง เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและวางแผนต่อไปในอนาคต การตรวจสอบดังกล่าว อาจใช้เกณฑ์ของสมาคม NASPAA (The National Association of Schools of Public and Administration) ในการประเมินโปรแกรมทางด้านวิชาการต่างๆ เพื่อการตรวจสอบคุณภาพของสถาบัน ซึ่งมี 9 ประการดังนี้

1. เป้าหมายของโปรแกรมเหมาะสม และทันสมัยหรือไม่
2. การจัดองค์การ เช่น โครงสร้างของภาควิชา การดำเนินงานภายใน รวมทั้งโครงสร้างทางการเงินด้วยว่าเหมาะสมเพียงใด
3. อาคารสถานที่ และอุปกรณ์ต่าง ๆ
4. คณาจารย์ ซึ่งเป็นข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ เช่น จำนวน สัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา คุณวุฒิ อัตราเงินเดือน ปริมาณงาน ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์ ฯลฯ
5. นักศึกษา เช่น จำนวนนักศึกษา อัตราออกกลางคัน อัตราการศึกษาก่อนระดับบัณฑิตศึกษา ฯลฯ

6. หลักสูตรและกิจกรรมเสริมต่าง ๆ

7. การวิจัย

8. การบริการทางวิชาการ

9. การวางแผนในอนาคต

9. ผลผลิต ในเชิงความเป็นเลิศทางวิชาการ ผลผลิตจะต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

9.1 สมรรถนะและเจตคติต่อวิชาชีพ ต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะในการปฏิบัติอย่างดี มีความรู้สึก ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อต่อวิชาชีพขั้นสูงทางด้านนาฏศิลป์ และดนตรี

9.2 พัฒนาการด้านบุคลิกภาพและทักษะทางสังคมของบัณฑิต ต้องสร้างบัณฑิตที่มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นบุคคลที่ดีเมื่อจบจากสถาบัน มีบุคลิกภาพดี ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ และช่วยพัฒนาสังคม

9.3 ผลิตผลด้านวิชาการของสถาบัน ควรมีการผลิตตำราหรือเอกสารคำสอนที่มีคุณภาพอย่างน้อยปีละ 1 เล่ม รวมทั้งบทความทางวิชาการ งานวิจัย และงานบริการวิชาการ

ผลผลิตที่มีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ และจะเห็นได้ว่าวิทยาลัยนาฏศิลป์สามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีสาขาเพิ่มมากขึ้น ทั้งในกลุ่มสาขาของวิชาการด้านทฤษฎี และกลุ่มสาขาของวิชาการด้านปฏิบัติ ผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวย่อมจะส่งผลไปสู่การปรับเปลี่ยนนิสัยทัศน์ และเสริมสร้างคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และย่อมเป็นหลักประกันได้ว่า ผลผลิตทางการศึกษาและผลผลิตทางการแสดงในอนาคตจะสามารถสร้างสรรค์ให้นาฏศิลป์และดนตรีเจริญก้าวหน้าไปถึงความเป็นศาสตร์และศิลป์ได้อย่างสมบูรณ์

จากความต้องการที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ จะพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทยด้านนาฏศิลป์และดนตรีไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ และได้รับการยกย่องว่า มีความเป็นเลิศในทางวิชาการด้านนี้ได้เป็นอย่างดีนั้น จำเป็นจะต้องดำเนินการปฏิรูปสิ่งที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และจะต้องได้รับการสนองตอบจากบุคลากรทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารทุกระดับ ครูอาจารย์ และผู้ร่วมงานทุกคน ร่วมกันคิด ทำ และแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบต่อไป

7.2.4 วิธีดำเนินการวิจัย เพื่อการพัฒนาองค์กร

ในการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าในบุคของการพัฒนาที่มีคน เป็นศูนย์กลาง นั้น บุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การบริหารจัดการที่เน้นการสร้าง ส่งเสริม และสนับสนุน การร่วมมือกันพัฒนาระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งคนในและคนนอกองค์กร ทั้งคนให้บริการและ คนรับบริการ ทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมกันคิด ร่วมกันทำในการพัฒนาทุกขั้นตอนตั้งแต่ร่วมกันวิเคราะห์ ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางกลยุทธ์และวางแผนการทำงาน ร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย ติดตามประเมินกระบวนการและผลการทำงาน ร่วมกันปรับปรุง พัฒนา และร่วมกัน ชื่นชมความสำเร็จของการปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นบุทธศาสตร์ที่ สำคัญในการเสริมสร้างโอกาสแห่งความสำเร็จอย่างยั่งยืนให้กับการพัฒนาองค์กร (สำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2539, อรพินท์ สมโชคชัย, 2537)

ในการดำเนินการวิจัย (การสร้างปัญญา) เพื่อการพัฒนาองค์กรนั้น นักวิจัย ควรให้ทั้งผลวิจัยและกระบวนการวิจัยยังประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาอย่างทันทีและต่อเนื่อง ดังนั้นวิธีดำเนินการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนานั้น นอกจากต้องให้ความสำคัญในด้านการให้ผล ที่ถูกต้อง (valid) ของข้อค้นพบแล้ว ต้องให้ความสำคัญในด้านการสร้างโอกาสให้เกิดผลกระทบ ที่สร้างสรรค์ที่นำไปสู่การสร้างเหตุและปัจจัยของความสำเร็จในการพัฒนาไปสู่ผลอย่างแท้จริงด้วย ในแนวคิดเช่นนี้ การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์กรจึงควรเลือกวิธีการจัดเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ ข้อมูล ประเภทที่ส่งเสริม กระบวนการร่วมกันคิด เพื่อการสร้างความเข้าใจร่วมกันของ ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่าย อันจะนำไปสู่การสร้างความยอมรับและความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างสมาชิก ขององค์กร ซึ่งเป็นเหตุและปัจจัยสำคัญของการร่วมกันทำการพัฒนาองค์กร ตามแนวคิด "คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา" วิธีวิจัยที่มีกิจกรรมลักษณะดังกล่าว น่าจะเป็นวิธีการที่มีคุณค่า ทั้งในเชิงวิชาการ (เข้าถึงความเป็นจริงของสภาพการณ์ต่าง ๆ ขององค์กรซึ่งมีความซับซ้อน) และในเชิงปฏิบัติ (การสร้างเหตุและปัจจัยของความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรที่ยั่งยืน)

การวิจัยเรื่องนี้ ได้เลือกวิธีการสนทนากลุ่มเป็นการจัดเก็บข้อมูล เพื่อสร้าง ทางเลือกในอนาคต อันเป็นข้อค้นพบที่สำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ การจัดกลุ่มสนทนาได้ให้ความสำคัญกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือทั้งบุคคลที่ปฏิบัติงานภายในวิทยาลัย

นาฏศิลป์ (ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนทั้งวิชาสามัญและวิชาศิลปะ) ทั้ง 12 แห่ง และบุคคลภายนอก วิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เป็นนักวิชาการ หรือนักการศึกษา ศิลปินท้องถิ่น และผู้ประกอบการ ทั้งนี้เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันเรียนรู้ ร่วมกัน คิด ร่วมกันสร้างทางเลือก และอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์

การสนทนากลุ่ม (นภาพรณี หะวานนท์, 2535; Morgan, 1988) เป็นวิธีวิจัยแบบหนึ่ง ในค่ายแนวคิดของการวิจัยเชิงคุณภาพที่ให้คุณค่ากับความจริงที่มีความหมายในมุมมองของผู้ปฏิบัติงาน วิธีการสนทนากลุ่มควรใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มคนที่มีความซับซ้อน และมีลักษณะที่เลื่อนไหล การใช้กระบวนการกลุ่มอย่างเหมาะสม จะก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม (group interaction) อย่างเหมาะสม และก่อให้เกิดพลวัตรของกลุ่ม (group dynamic) ในการกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้ร่วมสนทนา ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นออกมาข้อมูลที่ได้จากกลุ่มจึงมีความกว้างขวาง และลึกซึ้งมากกว่าข้อมูลที่จัดเก็บเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ ผลกระทบที่สำคัญของการจัดเก็บข้อมูลแบบสนทนากลุ่มยังนำไปสู่การเสริมสร้างพลังอำนาจแห่งตน และของผู้ร่วมสนทนา ก่อให้เกิดแนวร่วมของกัลยาณมิตรอันเป็นการเริ่มต้นสู่เส้นทางของการพัฒนา ร่วมกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม ต้องได้รับการเตรียมการและการตรวจสอบ ความพร้อมทุกด้านอย่างดี ทั้งในด้าน การคัดเลือกและติดต่อสมาชิกมาร่วมสนทนา การเตรียมประเด็นสนทนา การสร้างและพัฒนาคณะทำงานในการจัดเก็บข้อมูล (ผู้ดำเนินการ สนทนาผู้จัดบันทึกและผู้บริการทั่วไป) ตลอดจนอุปกรณ์การบันทึกเสียง การเตรียมสถานที่ การต้อนรับ อาหาร เครื่องดื่ม และของที่ระลึก ทั้งหมดนี้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลสำหรับวิธีวิจัยนี้ ที่จำเป็นต้องได้รับการออกแบบ ดูแล และตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน การเตรียมการทุกอย่างต้องให้ถูกต้อง เหมาะสม เพื่อให้การสนทนากลุ่มดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ผู้เข้าร่วมสนทนาจะเกิดความรู้สึกว่าได้รับเกียรติอย่างจริงจังจากการปฏิบัติอย่างมีวัฒนธรรมของคณะทำงานของผู้วิจัยที่มีต่อเขา อันนำไปสู่ความสบายใจ และความไว้วางใจกันจนสามารถร่วมเปิดเผยทัศนคติแท้จริงของตนออกมาอย่างจริงจัง

สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้งในการใช้วิธีการสนทนากลุ่มในการวิจัยครั้งนี้ คือ ในการสนทนากลุ่มแต่ละครั้งเป็นการลงทุนที่สูงมาก ทั้งในด้านการลงทุนของนักวิจัยและ

ในด้านการลงทุนด้วยการเสียดสละของสมาชิกที่มาร่วมสนทนากลุ่ม ทั้งข้อมูลที่หลงใหลจากการสนทนากลุ่มแต่ละครั้งนั้นมีคุณค่าและสาระประโยชน์ที่ไม่อาจวัดซ้ำได้ ดังนั้น การดำเนินการสนทนากลุ่มแต่ละครั้งควรมีความพร้อมในระดับ "พลาดไม่ได้" จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเตรียมการและการตรวจสอบความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ทุกคนร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมมือกันเรียนรู้ในประเด็นที่สนทนา ซึ่งก่อให้เกิดรูปแบบการทำงานแบบกัลยาณมิตร ที่ทุกฝ่ายจริงใจและจริงจังในการร่วมมือกันเรียนรู้ จะเห็นได้จากในช่วงรับประทานอาหารกลางวันหลังการสนทนากลุ่ม สมาชิกที่มาร่วมสนทนาแสดงความคิดเห็นที่ชื่นชอบต่อประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม สมาชิกหลายคนในหลายสนามกล่าวว่า จากการสนทนากลุ่มทำให้เกิดความคิดอีกมากมายในการกลับไปพัฒนางานที่วิทยาลัย ทั้งสนใจที่จะเห็นผลงานของการวิจัยครั้งนี้ถูกนำไปสู่การพัฒนาวิทยาลัยนาฏศิลป์อย่างจริงจัง

ข้อสังเกตหนึ่งที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ การจัดเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ คือ การที่ผู้วิจัยมิได้เป็นผู้ดำเนินการสนทนา แต่เป็นผู้ที่สังเกตการณ์สนทนานั้น มีข้อดี ในเรื่องการทำความเข้าใจกับข้อมูลในระดับลึกจากกลุ่ม ทั้งนี้เพราะในบทบาทผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยจะมีสมาธิในการฟังและสามารถติดตามความคิดที่เลื่อนไหลออกมาจากกลุ่ม และเชื่อมโยงกับข้อมูลจากกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาแล้ว นอกจากนี้ จากกระบวนการติดตามและเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าว ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถที่จะถามคำถามเพิ่มเติมหรือคำถามตรวจสอบในตอนท้ายเมื่อกลุ่มหมดประเด็นสนทนาแล้ว อย่างไรก็ตาม คุณภาพของผู้ดำเนินการสนทนาเป็นเงื่อนไขที่สำคัญต่อคุณภาพของข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ความรู้ความเข้าใจอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งในประเด็นวิจัยและประเด็นการสนทนา ทักษะการเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม และบุคลิกท่าทางของผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มล้วนเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในวิธีการนี้ ผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาต้องให้ความสำคัญในการคัดเลือกฝึกฝนและตรวจสอบคุณสมบัติเหล่านี้จนมั่นใจ แต่ถ้าไม่สามารถหาผู้อื่นที่มีคุณสมบัติของผู้ดำเนินการสนทนาได้ครบถ้วน เป็นความจำเป็นที่ผู้วิจัยจะต้องเป็นผู้ดำเนินการสนทนาเอง

7.2.5 คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมในทัศนศึกษา

"ศิลปวัฒนธรรม เป็นสติปัญญาของชาติ และเป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่สำคัญของ ประเทศ ดังนั้น จึงควรได้รับการอนุรักษ์และดูแลอย่างดี" (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ.2538 ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา) จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า คุณค่าของศิลปะนำไปสู่ความชื่นชม ชาบซึ่งประทับใจ ให้ความเพลิดเพลินและความบันเทิง ให้สุนทรียรส ดังที่หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ (2481: 6) ทรงกล่าวว่า "การนาฏดุริยางค์ เป็นการแสดงที่ซาบซึ่งเข้าไปในจิตใจของมนุษย์ได้อย่างดีที่สุดในวิธีหนึ่ง" จากความที่ว่า "ซาบซึ่งเข้าไปในจิตใจของมนุษย์" นั้น ตรงกับที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานสัมภาษณ์แก่อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้วิจัย เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ว่า

...เคยเรียนดนตรี เวลาเล่น ฟังแล้วซึ่งมาก แล้วบันทึกเทปไว้ ฟังแล้ว น่าเกลียดมาก เพราะเราได้ยินเสียงภายในที่ไพเราะ แต่เสียงจริง ๆ ที่ดังออกมานี้ เราไม่ได้ยิน เพราะเราซึ่ง แต่ซึ่งในดนตรี...

คุณค่าของคนตรีไทยที่ให้ความไพเราะ งดงาม เป็นเครื่องแสดงสุนทรียภาพ "เป็นเครื่องแสดงชีวิต จิตใจแห่งตน" (นายพันเอก พระยาพลพลทพหุเสนา, 2481: 14) คือสิ่งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงใช้ประโยคที่ว่า "เพราะเรา ได้ยินเสียงภายในที่ไพเราะ... เพราะเราซึ่ง แต่ซึ่งในดนตรี" นั่นเอง

นอกจากนั้น จากการศึกษายังพบว่านาฏศิลป์และดนตรี ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรม ประจำชาติ มีบทบาททางวัฒนธรรม มีการดำเนินการเป็นกระบวนการ เป็นขั้นตอน เป็นระบบ มีระเบียบ มีคุณธรรม ทำให้มนุษย์ต้องสร้างศิลปะและวัฒนธรรมไว้ เพื่อให้การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นคุณภาพชีวิตที่ทุกคนในสังคมต้องการ การฝึกทักษะทั้งด้านนาฏศิลป์และดนตรีเป็น ทั้งการออกกำลังกายและการฝึกจิตใจให้มีสมาธิด้วย ฉะนั้นจึงทำให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่มีความสุขกับนาฏศิลป์และดนตรีที่ได้ส่งผลให้มีความคิดสร้างสรรค์

ในงานด้านศิลปะอยู่ตลอดเวลา เกิดความชื่นชมทั้งตนเองและผู้ชม ผู้ฟังทั้งหลาย ดังที่
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในเรื่องวิศวกรรมมา ตอนหนึ่งว่า

"ศิลปกรรมนำใจให้สร้างโลก ช่วยบรรเทาทุกข์ในโลกให้เหือดหาย
จำเรี่ยตาพาใจให้สบาย อีกร่างกายก็จะพลอยสุขสราญ"

แม้แต่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ยังได้ทรงนิพนธ์ไว้ใน
มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์กรกัณฑ์ว่า "นัจจตีเตหิ จุกบิ กับสิ่งทั้งสองประเสริฐสมสำหรับพระนคร
คือ ดุริยางค์ขับพ็อนแสนสุขบันเทิง เป็นที่เกษมสำราญราชฎร์ประชา" (อ้างถึงใน
หลวงวิจิตรวาทการ, 2506: 41)

ความสำคัญของนาฏศิลป์และดนตรีนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
(พระราชทานสัมภาษณ์, 21 กรกฎาคม 2538) ดังความตอนหนึ่งว่า

...มาถึงนาฏศิลป์หรือดนตรี ก็บอกเด็ก ๆ ไว้ว่า เรียนดนตรีไว้ ให้ประโยชน์
หลาย ๆ อย่าง คือ เรื่องจิตใจของเราที่รู้ว่า เรามีรากเหง้า มีศิลปวัฒนธรรม
ประจำชาติ เป็นความรู้สึกที่ดี ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง เรื่องดนตรี
หรือการนาฏศิลป์เป็นเครื่องประเทืองใจ สร้างสมาธิ และสร้างกำลังใจให้
แต่ละคน...

ผู้วิจัยได้สรุปแนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานสัมภาษณ์ ในเรื่องของประโยชน์ของ
ดนตรีและนาฏศิลป์ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับชาติ

1.1 เป็นสื่อสันติภาพ

1.2 เป็นสิ่งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (collaborative effort

media)

2. ระดับสังคม

- 2.1 คนตรีและนาฏศิลป์ เป็นกิจกรรมที่เป็นสื่อที่ดีในการรวมคนเข้าด้วยกัน ทำให้ได้รู้จักกัน ไว้วางใจกัน จนสามารถปรึกษากันได้ ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
- 2.2 สร้างสามัคคี ตามครรลองของประชาธิปไตย

3. ระดับบุคคล

3.1 ขกระดับจิตใจ

- 3.1.1 สร้างจิตใจที่มั่นคง ภูมิใจและผูกติดกับรากเหง้าของภูมิปัญญาไทย
- 3.1.2 สร้างสรรค์ สร้างกำลังใจ
- 3.1.3 ใต้ผ่อนคลาย เป็นการพักผ่อนจิตใจ
- 3.1.4 ให้ความบันเทิง
- 3.2 มีความรู้ และทักษะในวิชาดนตรี
- 3.3 มีทักษะในการจัดการ
- 3.4 เป็น "ยา" บำบัดโรคและบำบัดนิสัย

ในเรื่องของ "ยาบำบัดโรค" และ "ยาบำบัดนิสัย" นั้น หลวงวิจิตรวาทการ (2506: 14) ได้กล่าวไว้ว่า "ดวงจิตและมันสมองของมนุษย์ย่อมต้องการอาหารสองอย่าง อย่างหนึ่งคือความรู้ และอีกอย่างหนึ่งคือการรักษา" และในหนังสือเล่มเดียวกันนี้หลวงวิจิตรวาทการ (2506: 16) ได้ขยายความในเรื่อง "ยาบำบัด" หรือ "การรักษา" นี้ว่า

...ในเรื่องยารักษาโรคนั้น นักจิตวิทยาชอบทราบดี ว่าดวงจิตและมันสมองของมนุษย์ย่อมต้องการยาที่มีสรรพคุณต่าง ๆ ร้อนบ้าง เย็นบ้าง อ่อนบ้าง แร้งบ้าง สุดแต่ลักษณะของโรค เช่นเดียวกับร่างกาย นาฏศิลป์ได้เตรียมยาไว้ให้ทุกขนาน ในยามที่มนุษย์โศกเศร้า นาฏศิลป์ก็มีเรื่องเบิกบานบันเทิงใจไว้คอยแก้ ในยามที่มนุษย์ห่อหุ้มด้วยใจขลาด ก็มีเรื่องแสดงความสามารถกล้าหาญผจญภัยไว้ให้ดู ในยามที่มนุษย์หัวใจหดหู่หมดมานะ นาฏศิลป์ก็มีเรื่องแสดงบทบาทในทางวีริยะกล้าแข็ง ในยามที่มนุษย์หลงระเริงอย่างแรงจนเกินควร นาฏศิลป์ก็มีเรื่องเศร้าโศกโหยหวน ให้ดูสำหรับยับยั้งใจ ในยามที่มนุษย์เหนื่อยหน่ายเห็นโลกเป็นที่น่าเบื่อ นาฏศิลป์ก็

สามารถแสดงให้เห็นความงามของธรรมชาติอันสะทริบพร้อมไปด้วยสิ่งที่น่าสนใจ
 ฯลฯ แพทย์ศาสตร์มีเครื่องรักษาโรคทางกายฉันใด นาฏศิลป์ก็มีเครื่องรักษา
 โรคทางใจฉันนั้น...

จากข้อความดังกล่าว หลวงวิจิตรวาทการแสดงความรู้ ความเข้าใจ
 เกี่ยวกับความเป็นไปของชีวิตมนุษย์ ซึ่งมีทั้งทางกายและใจ บ่มต่อการอาหารและความ
 เปลี่ยนแปลง มนุษย์ต้องการมีสิ่งที่เพลิดเพลิน บำรุงจิตใจควบคู่กันไปกับการทำงาน การ
 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือการพัฒนาคนจึงต้องมีการพัฒนากายและใจของมนุษย์ควบคู่กันไป
 จึงจะเกิดความสมดุล และสิ่งที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งกายและใจ
 คือการศึกษานั้นเอง

ดังนั้น การศึกษา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะพัฒนาคน สังคม และนำ
 ไปสู่การพัฒนาชาติอีกด้วย โดยเฉพาะการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ด้านนาฏศิลป์และดนตรี บ่ม
 เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาทั้งในระดับบุคคล ในระดับสังคม และในระดับชาติ

นอกจากนั้น กลไกในการศึกษาระดับสูง จะใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการ
 พัฒนา ไปจนถึงความเป็นเลิศทางวิชาการ ทั้งในด้านทฤษฎีและการปฏิบัติ หากทำได้สมบูรณ์
 ก็จะสามารถนำไปสู่ความเป็นไทยที่ยั่งยืน คือ ศิลปวัฒนธรรมไทยจะเป็นกระแสหลักกระแสหนึ่งของ
 ศิลปะและวัฒนธรรมของโลกที่จะช่วยมนุษยชาติให้ดำรงชีวิตอย่างสงบสุข เป็น และยังประโยชน์
 ซึ่งเป็นความหวังอันสูงสุดของชาติในอนาคต สมเด็จพระราชาธิบดีของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
 สยามบรมราชกุมารี ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอประชุม
 มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2537 ที่ได้พระราชทานไว้ว่า

...งานด้านการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรมนั้น เป็นงานสร้างสรรค์ความเจริญ
 งอกงามทางปัญญา และทางความคิดจิตใจ ซึ่งเป็นทั้งต้นเหตุ ทั้งองค์ประกอบที่
 ขาดไม่ได้ของความเจริญด้านอื่น ๆ ทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้จรรโลง
 รักษาความเป็นไทยไว้ได้สืบไป...

7.3 ข้อเสนอแนะ

7.3.1 การนำไปใช้

ข้อค้นพบจากงานวิจัยฉบับนี้ สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ในอนาคตได้ดังนี้

- (1) การพัฒนาในแผนระยะสั้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ควรขยายหลักสูตร เพื่อสร้างวิชาชีพในตลาดงานโดยการสร้างและพัฒนาหลักสูตรให้ถึงระดับบัณฑิตศึกษาจนสามารถผลิต ศิลปิน ครู นักวิชาการ และนักศิลปวิทยา (วิชาศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการแสดง) ได้อย่างครบวงจร
- (2) วิทยาลัยนาฏศิลป์ควรเสริมสร้างโครงการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรให้มีวิสัยทัศน์ในการใช้ศิลปวัฒนธรรมไทยเพื่อการอนุรักษ์ความเป็นไทย การพัฒนาประเทศ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเสริมสร้างโครงการพัฒนาวิชาการ เพื่อสร้างความพร้อมสู่การเป็นอาจารย์ นักวิชาการ และนักวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาต่อไป
- (3) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 นี้ วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร ควรใช้โอกาสที่ประเทศชาติกำลังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสังคมและการปฏิรูปการศึกษาของชาติ โดยการร่วมปฏิรูปการศึกษาด้านนาฏศิลป์และดนตรี เพื่อให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในระดับนานาชาติ

7.3.2 การวิจัยในอนาคต

- (1) ควรวิจัยเพื่อการพัฒนาและเพื่อการเผยแพร่สู่การปฏิบัติงาน (Research and Development and Dissimination) ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนของแต่ละทางเลือก ด้วยกระบวนการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันประเมิน และร่วมกันพัฒนา (ระหว่างทุกฝ่ายทั้งบุคคลภายในและบุคคลภายนอกวิทยาลัย)
- (2) ควรทำวิจัยปฏิบัติการ เพื่อสร้างรูปแบบและนวัตกรรมทางด้านการเรียน การสอนนาฏศิลป์และดนตรี เพื่อการพัฒนา "การคิดวิเคราะห์ในเชิงศิลปวัฒนธรรมกับการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์" และการสร้างองค์ความรู้ที่มีความหมายและยังประโยชน์จากการปฏิบัติงานของ อาจารย์และนักเรียน
- (3) ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมในสาขาอื่น ๆ อันจะนำไปสู่การสร้างและสั่งสมองค์ความรู้ที่ยังประโยชน์ต่อศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อความเป็นไทยที่ยั่งยืน

ตารางภาพรวมของการวิจัย เรื่อง วิวัฒนาการและอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย				สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
	1.การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์	2.การวิจัยเชิงบรรยาย	3.การสนทนากลุ่ม (FG)บุคคลภายใน บุคคลภายนอก	4.ป้อนข้อเสนอแนะที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณา		
1.เพื่อวิเคราะห์วิวัฒนาการของการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย และพัฒนาการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในร่วม พ.ศ.2477 ถึง 2535	ข้อมูลจาก 1.เอกสาร / 2.บุขปาฐะ /				สุคนธร ปลูกใจให้รักชาติ จัดการศึกษา ตั้งแต่ ป.1-ม.8 สร้างสถานภาพของศิลปิน ให้เป็นที่ยอมรับ สุคนธร พิณคู่ศิลปปรารผานัก จัดการศึกษา เพื่อศิลปิน ครู สุคนธร ชายการศึกษาไปสู่ชั้นภูมิภาค พิณคู่ศิลปพื้นบ้าน คุณภาพการจัดการศึกษา และการแสดงร่วมกับคณดของ	การนำไปใช้ 1. แสมระหว่างวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรขยายหลักสูตรเพื่อสร้างมาตรฐานวิชาชีพใน ตลาดงาน โดยกรม สร้างและพัฒนาหลักสูตรให้ในระดับบัณฑิตศึกษา สามารถผลิตศิลปิน ครู นักวิชาการและนักศิลปวิทยา (วิชาศิลปะที่เกี่ยวข้องกับกรมแสดง) ได้อย่างครบวงจร 2. วิทยาลัยนาฏศิลป์ควรเสริมสร้าง โครงการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากร ให้มี วิสัยทัศน์ในการใช้ศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการอนุรักษ์ความเป็นไทย การพัฒนา ประเทศและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเสริมสร้าง โครงการพัฒนาวิชาการเพื่อสร้างความพร้อมสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาต่อไป 3. วิทยาลัยนาฏศิลป์ต้องปฏิรูปการศึกษา ด้านนาฏศิลป์และดนตรีเพื่อให้ก้าวหน้าไป สู่ความเป็นเลิศทหวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ในระดับนานาชาติ
2.เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและ ปัญหาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย		ข้อมูลจาก 1.เอกสาร / 2.สัมภาษณ์ / 3.การสนทนา กลุ่ม 4.ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ	/	/	1. คุณภาพการศึกษาและการแสดงไม่ได้ มาตรฐาน 2. งบประมาณ อาหาร สถานที่ อุปกรณ์ ขาดแคลน 3. ครู นักวิชาการ รวมทั้งองค์ความรู้ ทางนาฏศิลป์ขาดแคลน 4. การบริหาร จัดการ ขาดการพัฒนา	การวิจัยในอนาคต 1. ควรทำการศึกษาเพื่อการพัฒนาและเพื่อการเผยแพร่สู่การปฏิบัติงาน (Research and Development and Dissemination) เพื่อเสริม พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของแต่ละทางเลือก ด้วยกระบวนการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันประเมิน และร่วมกันพัฒนา (ระหว่างทุกฝ่ายทั้งใน และนอกวิทยาลัย) 2. ควรทำวิจัยปฏิบัติการเพื่อสร้างรูปแบบ และนวัตกรรมทางด้านการศึกษาการสอน (นาฏศิลป์และดนตรี) เพื่อการพัฒนา การคิดวิเคราะห์ในเชิงศิลปวัฒนธรรม และการสร้างความรู้จากการปฏิบัติงาน (ของนักวิจัย) 3. ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาค้นศิลปวัฒนธรรมในสาขาอื่นๆ อันนำไปสู่การสร้างและส่งเสริมองค์ความรู้ที่อึงประโยชน์ของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อความเป็นไทยที่ยั่งยืน
3.เพื่อนำเสนอทางเลือกและ อนาคตภาพของวิทยาลัย นาฏศิลป์ในการพัฒนาศิลป วัฒนธรรมไทย			ข้อมูลจาก 1. กลุ่มภายใน 5 กลุ่ม / 2. กลุ่มภายนอก 5 กลุ่ม /	ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณา วิเคราะห์ และเสนอแนะ /	ได้ทางเลือกในอนาคต 3 ทาง 1.จัดการศึกษาและการแสดงให้ได้มาตรฐาน 2.ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนา 3.สร้างความป็นเลิศทหวิชาการ สู่ความเป็นไทยที่ยั่งยืน	